

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3602/10
16.12.2010. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Виде Петровић-Шкери и Власте Јовановић, чланова већа, у парници тужиља Т.В. из П., и М.М. из К., чији је заједнички пуномоћник, адвокат П.М. из К., против туженог К.п. д.д. К.М., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиља изјављеној против пресуде Вишег суда у Краљеву Гж бр.953/10 од 01.09.2010. године, у седници већа одржаној дана 16.12.2010. године, донео је

П Р Е С У Д У

ДЕЛИМИЧНО СЕ усваја ревизија тужиоца, па се преиначује пресуда Основног суда у Краљеву П бр.2580/10 од 19.05.2010. године и пресуда Вишег суда у Краљеву Гж бр.953/10 од 01.09.2010. године у одбијајућем делу, па се обавезује тужени К.п. д.д. К.М. да тужиљама Т.В. и М.М. исплати на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде части и угледа износ од по 100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 19.05.2010. године па до исплате, у року од 8 дана по пријему пресуде, под претњом извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљама исплати на име трошкова парничног поступка укупан износ од 62.682,00 динара у року од 15 дана под претњом извршења.

Ревизија тужиља у осталом делу ОДБИЈА СЕ као неоснована.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Краљеву - Судска јединица Рашка П бр.2580/10 од 19.05.2010. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да на име материјалне штете исплати тужиљи Т.В. износ од 975,00 динара и тужиљи М.М. износ од 1.300,00 динара све за законском затезном каматом почев од 29.03.2008. године до исплате у року од 8 дана. Ставом другим одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да на име нематеријалне

- 2 -

штете - претрпљеног душевног бола због повреде части и угледа исплати износ од по 120.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 29.03.2008. године као дана настанка штете до коначне исплате, а ставом трећим је обавезан тужени да тужиљама солидарно накнади парничне трошкове у износу од 15.800,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Краљеву Гж бр.953/10 од 01.09.2010. године преиначена је напред наведена првостепена пресуда па је обавезан тужени да тужиљама на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде части и угледа плати износ од по 20.000,00 динара све са законском затезном каматом од 01.09.2010. године до исплате. Одбијен је тужбени захтев тужиља којим су тражили да им тужени на име накнаде штете по основу претрпљених душевних болова због повреде части и угледа плати износ од по још 100.000,00 динара са законском затезном каматом од 29.03.2008. године као и да им на досуђене износе из претходног става плати законску затезну камату од 29.03.2008. године до 01.09.2010. године као неоснован. Надаље је тужени обавезан да тужиљама на име трошкова парничног поступка плати 15.182,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиље су благовремено изјавиле ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 44. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом ("Службени гласник РС", број 33/06), те применом члана 399. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", број 125/04), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ни битне повреде из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља Т.В. стара 77 година, слепа особа, са пратиоцем, ћерком М.М. кренула је 29.03.2008. године са Аутобуске станице из Крагујевца, у Косовску Митровицу. По уласку у аутобус, возач је инсистирао да тужиље плате пуну цену карти, иако су га упознале да је првотужиља слепа особа која поседује књижицу за повлашћену возњу инвалидног лица за 2008. годину, на основу које има право на цену карте умањену за 75% од њене вредности, а њен пратилац на бесплатну возњу. Дошло је до расправе у којој је возач првотужиљи рекао "Шта ћеш ти стара да се шверцујеш, срам те било" и инсистирао да обе напусте аутобус ако не желе да купе карте по пуној цени, те да ће да позове полицију. Остали путници у аутобусу који су слушали расправу, такође су затражили од тужиља да плате пуну цену карте или изађу да би аутобус кренуо. Овако понашање возача имало је за последицу да су сви путници сматрали да су тужиље особе које желе да се шверцују. Због настале

- 3 -

непријатне ситуације, понижавајуће по тужиље, обе су купиле карту по пуној цени. При повратку из Митровице нису ни покушале да користе књижицу за повлашћену возњу и купиле су карте по пуној цени.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су обавезали туженог на исплату накнаде материјалне штете, а другостепени суд им је досудио и накнаду нематеријалне штете у износу од по 20.000,00 динара, за душевне болове због повреде части и угледа, сходно члану 200. ЗОО.

Основано се ревизијом тужиље указује на погрешну примену материјалног права.

У конкретном случају ради се о спору за заштиту од дискриминације због инвалидности по тужби тужиља за накнаду материјалне и нематеријалне штете по основу члана 42. и 43. тачка 4. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом.

Првотужиља Т. је слепа, те спада у особе са инвалидитетом са стеченом физичком онеспособљеношћу са ограниченом могућношћу да се укључи у активност друштва на истом нивоу са другима (члан 3. тачка 1. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом). Законско дефинисање особа са инвалидитетом указује да је инвалидност пре свега социјални, а не само медицински проблем, те омогућава афирмацију људских права ових особа. Уставом је предвиђено да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, па и због физичког инвалидитета (члан 21. став 3. Устава Републике Србије). Дискриминацијом се сматра и позивање и навођење на дискриминацију и помагање у дискриминаторском поступању (члан 6. став 5. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом). Непрофесионално понашање радника туженог према инвалидном лицу и његовом пратиоцу навело је и путнике аутобуса на нетрпељиво понашање према тужиљама, при чему се мора имати у виду да је посебно забрањено и кажњиво изазивање и подстицање неравноправности или нетрпељивости према особама са инвалидитетом (члан 9. тачка 1. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом).

Забрањено је вршити дискриминацију по основу инвалидности у јавном превозу, а посебно тежак облик дискриминације представља узнемиравање, вређање и омаловажавање путника са инвалидитетом у току путовања од стране посаде превозног средства, због његове инвалидности (члан 29. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом).

Тужиља Т. је слепо лице која у складу одредбе Закона о повластицама у унутрашњем путничком саобраћају инвалидних лица ("Службени гласник РС", бр. 22/93, 25/93 и 101/05) има право у унутрашњем путничком саобраћају у току једне календарске године на шест путовања са повлашћом 75% од редовне цене за путовање друшким саобраћајем, а путовањем се сматра

целу за путовање друмским саобраћајем, а путовањем се сматра

одлазак из полазног у одредишно место и повратак из одредишног у полазно место (члан 3. наведеног Закона). Пратилац инвалидног лица има право на бесплатну возњу у друмском саобраћају (члан 4). Право на повластицу инвалидно лице остварује на основу књижице за повлашћену возњу коју за слепо лице издаје Савез слепих и слабовидих Србије, а право на повластицу пратилац инвалидног лица остварује на основу објаве за бесплатну возњу коју издаје одговарајући Савез (члан 6.). Радник - возач туженог и поред тога што је био упознат са правима тужила које произилазе из књижице издате од овлашћеног органа, оспорио им је коришћење законских повластица тврдећи да желе да се шверцују чиме их је понизио пред већим бројем лица, те је на тај начин и изазвао нетрпељивост свих путника аутобуса према особи са инвалидитетом и њеном пратиоцу. Овакво понашање као и претње да ће их избацити из аутобуса и позвати милицију биле су таквог интензитета да тужиле ни приликом повратка из одредишног у полазно место нису користиле своја права на повластицу.

Претрпљени душевни болови проузроковани повредом части и угледа инвалидног лица представљају вид нематеријалне штете за коју тужиле имају право на новчану накнаду којом се жели постићи ублажавање поремећаја насталих у психичком животу оштећених. Накнада треба да представља адекватну сатисфакцију посебно категорији угрожених лица - инвалиду, те њеном пратиоцу која је ћерка инвалидног лица. Врховни касациони суд применом члана 200. ЗОО и 224. ЗПП оцењује да тужилама припада правична новчана накнада од по 120.000,00 динара. Како је другостепени суд при одмеравању висине штете погрешно применио материјално право, Врховни касациони суд је обавезао тужену на исплату од по још 100.000,00 динара свакој од тужила. Тужени је обавезан на исплату камате на досуђени износ накнаде штете од 19.05.2010. године с обзиром да се висина штете утврђује у време доношења првостепене одлуке, у складу члана 277. ЗОО.

Одлуку о трошковима поступка Врховни касациони суд је донео у складу члана 161. став 2. у вези члана 149. став 1. ЗПП, а за трошкове које су тужиле имале за састав тужбе, заступање на два одржана рочишта, састав жалбе и ревизије од стране адвоката по важећим адвокатским тарифама ("Службени гласник РС", број 129/07 и "Службени гласник РС", број 53/10), и таксе по адвокатској тарифи у укупном износу од 62.682,00 динара.

Применом члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како се висина накнаде нематеријалне штете утврђује на дан доношења првостепене одлуке, од ког датума тужиле имају право на законску затезну камату на досуђене износе овог вида накнаде штете, донета је одлука у ставу другом изреке у складу члана 405. став 2. ЗПП.

Председник већа-судија

Весна Поповић, с.р.